

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Monika-Naiset liitto pitää asetusta sisällöltään hyvänä ja perusteltuna. Nykyistä kattavampi palvelutarpeen arviointi on myönteinen ja odotettu kehityssuunta, joka toteutuessaan edistää kotoutujien integraatiota yhteiskuntaan.

Asetuksessa keskitytään nopeaan työllistymiseen ja työllistymistä edistäviin koulutuspolkuihin. Kotoutumisen nopeuttaminen edellyttää, että heti maahantulon alkuvaiheessa on saatavilla tarpeita vastaavaa tukea. Monika-Naiset liiton huolena on, että kotoutumisen velvoite tehostuu kotoutujalle, mutta kunnat ja hyvinvointialueet eivät pysty tarjoamaan yksilöllisiä tarpeita vastaavia, ja asuinkunnasta riippumatta kaikille yhdenvertaisia kotoutumisen tukipalveluita.

Monika-Naiset liitto korostaa, että kotoutumisajan lyhentyessä on entistä tärkeämpää panostaa kotoutumiseen vaikuttavien tekijöiden tunnistamiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tämä edellyttää palvelutarpeiden arviointia tekevien tahojen osaamisen varmistamista, pitkäjänteistä kouluttamista ja riittävää henkilöstöresursointia.

Asetusluonnoksessa esitetään, että osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin tai monialaiseen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin voidaan sisällyttää myös tarkempia asiantuntija-arviointeja, mikäli alkuhaastattelun aikana tarve sellaisille ilmenee (esimeriksi kotoutujan osaamisen tunnistaminen, luku- ja kirjoitustaidon arviointi, kielitaidon selvittäminen, opiskelunvalmiuksien kartoittaminen tai työ- ja toimintakyvyn tutkiminen). Näitä tarkempia arviointeja voisivat tuottaa esimerkiksi oppilaitokset, järjestöt ja yksityiset palvelutuottajat.

Liitto pitää asiantuntija-arviointien hyödyntämistä myönteisenä uudistuksena, joka toteutuessaan mahdollistaisi laadukkaamman alkutarpeiden kartoituksen moniammatillisessa yhteistyössä.

Monika-Naiset liitto muistuttaa, että yksilöllisten tarpeiden erityisesti kotoutumiseen vaikuttavien haavoittuvuustekijöiden tunnistamiseen ja niistä johtuvan palvelutarpeen arviointiin tarvitaan erityisosaamista ja riittävää aikaresurssia. Näitä ovat mm. sukupuolen vaikutus, koettu väkivalta ja muut traumaattiset kokemukset, hoivavastuun epätasainen jakautuminen ja rajoittavat normit yhteisön sisällä. Omassa matalan kynnyksen kotouttavassa työssämme kohtaamme erityisesti

haavoittuvassa elämäntilanteessa olevia maahan muuttaneita naisia ja heidän lapsiaan. Huomaamme usein, että viranomaispalveluissa yksilöllisiä tarpeita ja haavoittuvuustekijöitä ei ole tunnistettu.

Kokemuksemme on, että kotoutumisen alkuvaiheessa nais erityinen työote ja omakielinen ohjaus helpottavat haavoittuvuustekijöiden tunnistamista ja kotoutujaa voidaan paremmin ohjata tarpeenmukaisiin palveluihin.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Monika-Naiset liitto pitää yhteiskuntaorientaation asetuksen sisältöä kattavana. Asetuksessa esitettävät sisällöt ja teemat ovat kannatettavia. Liitto muistuttaa, että yhteiskuntaorientaatiota tarjoavien tahojen ammatillinen osaaminen ja resurssit on varmistettava, jotta orientaatiot voidaan toteuttaa yhdenvertaisesti ja laadukkaasti kotoutujan asuinpaikasta riippumatta.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

-

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Laskennallisen korvauksen korvaussummia alentamisen riskinä on, että joissakin kunnissa kotoutujasiakkaat jäävät vaille tarvitsemaansa palvelua, mikä vaarantaa heidän oikeusturvaansa ja heikentää kotoutumista.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

-

Muut huomiot

Järjestöillä on merkittävä rooli erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kotoutumisen tukemisessa ja erikoisosaamista vaativien palvelujen tarjoamisessa. Näitä on kehitetty pitkäjänteisesti yhteistyössä kuntien kanssa. Hyvistä toimintamalleista ja kumppanuuksista on pidettävä kiinni, ja varmistettava, että ne säilyvät kotoutumisen rakenteita uudistettaessa.

Tuominen Jenni
Monika-Naiset liitto ry - Marisel Soto Godoy, päällikkö, Kotoutumiskeskus
Monika